

Великодня класика

КУПИТИ

Запрошуємо вас у захопливу мандрівку незвіданими просторами української класики. Відкрийте для себе її вершини і глибини, знайдіть точки дотику минулого і сучасності.

Великодній дзвін лунає в українській культурній традиції від давнини до сучасності і щоразу звучить з новими обертонами. У цій антології зібрано прозові твори тридцяти трьох та вірші дванадцятьох авторів і авторок, які представляють Великдень як текст — від Григорія Сковороди і до кінця XX століття.

Великодній текст розповідає про життя, і смерть, і безсмертя. Про жертву, прощення і відкуплення гріхів. Про абсолютну поразку — і незаперечну перемогу. Про віру, надію і любов.

Великдень — це не лише велика тема, а й великий код: велика таємниця, символічне послання і ключ до розуміння. Воскресіння з мертвих перетворює тваринне животіння на осмислене людське існування, надає йому сенсу і прочиняє вікно у майбутнє.

Передмова

ВЕЛИКДЕНЬ ЯК ТЕКСТ І ТЕСТ, АБО ВОСКРЕСІННЯ МЕРТВИХ

І слова мають свій маєстат.

«Великдень» — слово як дзвін.

У ньому лунає так багато, так повно й так дужо — так велико! — що годі вичерпати кількома куцими рядками, тим паче в тісних жанрових рамцях скромної передмови до цієї ошатної книги зі святочним титулом «Великодня класика». Книги гарної, як писанка. Книги, яка постала як пандан до антології «Різдвяна класика» — рівно ж прекрасної, як вертепна зізда (хоча читати їх можна й треба поокремо — повільно, неквапливо і всмак, — смакуючи і святкуючи!).

Бо ж за зимою — весна, по дзвінких колядах і гідно спроваджених різдвяних святах — світле очікування великодніх гаївок, від куті — пряма дорога до паски: такий віками усталений ритм буття задає шляхетний традицією календар найбільших християнських свят (певна річ, із давнім дохристиянським корінням). І свята ці тісно пов'язані й немислимі одне без іншого, адже вони насправді про одне, про головне у християнстві — і головне в людині: про народжену, переслідувану, страчену й відроджену Любов. Ця любов до людей, до людини, до людського й божого в людському і людського в божественному — ось сакральний сенс і Різдва, і Великодня. І Різдво без Воскресіння як кутя без меду чи радше як віра без діл.

Сме Воскресіння Христове після мученицької смерті Месії на хресті за гріхи людства надає тривкого сенсу й нездоланної сили Його народженню як людини серед людей — Сина Людського. Він народився, щоб не просто померти, а таки воскреснути, і смертю своєю смерть подолав, подарувавши тим самим надію на вічне життя всім, хто в Нього увірував:

Христос воскрес із мертвих,
смертю смерть подолав,
і тим, що в гробах,
Життя дарував! —

як многократно й многоголосо віщує головний пасхальний тропар: гімн перемозі життя над смертю, духу над плоттю, світла над темрявою.

Саме завдяки воскресінню життя постає не як One Way Ticket — покірنا й неухильна дорога до смерті, «на забій», «до ями», а як шанс на безсмертя, а відтак і на недаремність і життя, і смерті як таких. Воскресіння з мертвих перетворює тваринне животіння на осмислене людське існування, надає йому сенсу й відкриває перспективу: починає вікно у майбутнє.

Однак передмова не теологічний чи філософський трактат, і я не збираюся довго водити ласкавих читачів і читачок нетрями релігійно-метафізичних категорій. Бо книга ця (і передмова до неї) передусім про літературу і насамперед про літературну класику — ту, що великодня. Про Великдень як текст.

(Хоча, погодьмося, дивно було б міркувати про Великдень і не згадати про Воскресіння Христове та його сакральний сенс, до якого ще повернемося, хай вибачать мені ревнителі секулярної свідомості. Достоту як атеїсти — Богові, який на порозі Страшного суду матиме підстави пожар-тувати: «Передайте їм, що мене нема!».)

* * *

Великдень як текст, тобто корпус різножанрових і різночасових творів на великодню тематику, у щонайширшому сенсі — саме про те, що Бог таки є. Суворий чи милосердний, близький чи далекий, виразливий чи оскаржений за мовчанку й поборюваний за земну несправедливість, антропоморфний чи незримо присутній у світобудові «всюди і ніде»...

Проте так чи так великодні вірші, гімни, пісні, казки, притчі, легенди, оповідання, новели, повістки, нариси, образки, «малюнки»... (розмаїті жанрові модифікації великоднього тексту) — усі вони про богоприсутність і богозалишеність — як дві сторони однієї медалі. Навіть тоді, коли у творах тих формально немає згадки про Бога, Його любов і милість, про Христа, християнство і навіть про саме Воскресіння (а є й такі, зокрема і в цій антології!), великодні тексти в особливо глибокий і проникливий спосіб торкаються тонкого серпанку взаємин людського й

божественного, «того, що більше за нас», що перевищує людські можливості й межі — і сягає за межу. Саме тому, мабуть, так багато в тих творах того сливе не-вловного і невисловленого (а часом і невисловлюваного!), що бринить і мріє на тонкій, як ниточка, межі: на грані життя і смерті, смерті й безсмертя, зникання й відродження. Це невловне можна називати по-різному: сердечний жаль, світова скорбота чи туга за вічністю, та щоразу о великодній порі з-поміж плетива ідей, людей, подій і ситуацій прозирає ось цей промінчик із потойбіччя — чи в потойбіччя.

При цьому варто мати на увазі, що, називаючи ті чи ті тексти великодніми, упорядники й автор передмови мали на увазі не обов'язково пряму тематизацію Воскресіння Христового як «правди віри» чи релігійного свята, а явище «великоденності» в набагато ширшому розумінні. Великдень тут насамперед хронотоп, «місце в часі» подій, у якому вони розгортаються. І доречно буде нагадати, що в суто формально-хронологічному вимірі йдеться не лише про один день (Пасхальну неділю — власне Великдень*), а про цілий великодній календарний цикл, що охоплює принаймні два тижні: Страсний тиждень (Чистий, або Білий, — останній тиждень перед Великоднем, після Вербної неділі) і власне Пасхальний, або Світлий, тиждень (Світлу седмицю — тиждень по Великодні). У церковному ж сенсі Великодні свята тривають аж до Вознесіння Господнього на сороковий день після Пасхи і відтак є найдовшим християнським циклом свят. Протягом усього цього 40-денного періоду заведено вітатися: «Христос воскрес!» — «Воістину воскрес!».

Тож як різдвяний текст не тільки про саме Різдво (а ще й про Святвечір і про всі різдвяні свята), так і великодній не лише про Великдень.

Проте великодній текст об'єднує й характеризує не тільки особливий час подій (час сакральний, час свята, час див), а й певні художньо-сміслові ознаки.

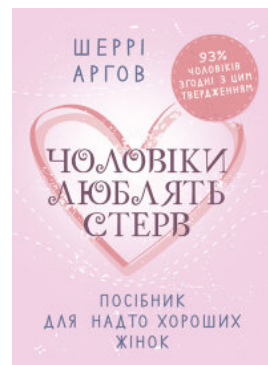
Рекомендована література

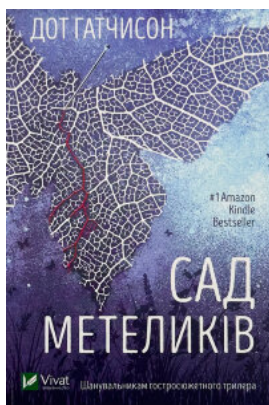
Повен неба капелюх

Цікаві часи

Чоловіки люблять
стерв

Сад метеликів

Схованка. Книга 2

Розгадка

Перейти до категорії
Проза

КУПИТИ